

• Baltkrievija 2015.g.

Faktu lapa - sabiedrības veselība:

HIV/AIDS izplatības un ar to saistītā NVO darba problemātika

Ekonomiskā attīstība

Galvenie rādītāji	Daudzums	Gads
Iedzīvotāji	9 485 300	1 July 2015 ¹
Cilvēku, kas injicē narkotikas, aplēstais skaits (IVNL)	75 000	2014 ²
Reģistrēto HIV gadījumu kopējais skaits	17 522	1 Janv 2015 ³
HIV izplatība starp pieaugušajiem (15-49 g.v.)	0.5% [0.4% - 0.6%]	2013 ⁴
HIV izplatība IVNL grupā	14.3%	2013 ⁵
Aplēstā TB izplatība uz 100 000 iedzīvotāju	70	2014 ⁶
Hepatīta C izplatība IVNL grupā, %	38.5%	1 July 2015 ⁷

1991.-2001.g. – pēc Padomju Savienības periods: mērena ekonomiskā attīstība, bez dramatiska bezdarba vai nabadzības.

2001/-2008.g. strauja ekonomikas izaugsme: vidēji par 8,3% gadā. 2008.-2009.g. – izaugsmes jūtama palēnināšanās. Pēc 2009.g. – ekonomiskā izaugsme palēnām atjaunojas.⁸

IPK 7 340 \$ uz iedzīvotāju, kas ierindo Baltkrieviju vidēji augstu ienākumu valstu grupā (Pasaules Bankas reitings).⁹

Veselības aprūpes finansējums

Pasaules Banka: veselības aprūpes izdevumi ir 463 \$ uz 1 iedzīvotāju 2013.g.¹⁰

Izdevumi veselībai: * 13,7 % no kopējiem valdības izdevumiem¹¹ un * 80% ir no valsts un reģionālajiem budžetiem.

Kaitējuma mazināšanas programmu pārklājums

¹ National Statistical Committee of the Republic of Belarus (2015): <http://belstat.Qov.bv/en/ofitsialnava-statistika/otrasli-statistiki/naselenie/demoqraflva/2/current-data/demoqraohic-situation/demoqraohic-situation-in-ianuarv-iune-2015/> (accessed on 24.09.2015)

² Кечина, Е А и др (2012) *Протокол рабочей встречи по оценке итоговой численности групп риска*

³ UNGASS Country Progress Reports: 2015: Belarus http://www.unaids.org/sites/default/files/countrv/documents/BLR_narrative_report_2015.pdf (accessed on 24.09.2015)

⁴ UNAIDS AIDS info: <http://aidsinfo.unaids.org> (accessed on 24.09.2015)

⁵ World Health Organization (WHO) estimates of tuberculosis incidence by country, 2013: https://www.gov.uk/government/uploads/svstem/uploads/attachment_data/file/393840/Worldwide_TB_Surveillance_2013_Data_High_and_Low_Incidence_Tables_2_pdf (accessed on 24.09.2015)

⁶ Программные данные Группы внедрения Гранта Глобального Фонда (2014).

National Statistical Committee of the Republic of Belarus (2015) <http://belstat.Qov.bv/en/ofitsialnava-statistika/otrasli-statistiki/naselenie/demoQraflva/2/current-data/demoqraohic-situation/demoqraohic-situation-in-ianuarv-iune-2015/> (accessed on 24.09.2015)

⁷ The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA)

⁸ World Bank. *Country at a glance, Belarus*. 2015 [cited 2015 September 4]; Available from: <http://www.worldbank.org/en/country/belarus>.

⁹ World Bank. *GNI per capita, Atlas method (current US\$)*. 2015 [cited 2015 5 August]; Available from: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>.

¹⁰ World Bank. *Health expenditure per capita (currentUS\$)*. 2015 [cited 2015 August 15]; Available from: <http://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.PCAP>.

¹¹ World Bank. *Health expenditure, public (% of government expenditure)*. 2015 [cited 2015 August

32 šļirču un adatu apmaiņas programmu punkti (ŠAP) izvietoti 23 pilsētās. 20 punktu darbību īsteno NVO un 12 ir valsts institūciju pārvaldībā.

17 opioīdu aizvietošanas terapijas programmas pieejamas 15 pilsētās.

Lai novērstu HIV epidēmiju, PVO/UNODC/UNAIDS (2014) vadlīnijas rekomendē¹², ka caur šļirču apmaiņas programmām (ŠAP) regulāri jāsasniež 60% cilvēku, kas injicē narkotikas, un vismaz 40% no opiātu lietotājiem - jāiesaista aizvietošanas terapijas programmās.

Narkopolitika

Baltkrievijā likums aizliedz izgatavot, pirkt un uzglabāt (neatkarīgi no uzglabāšanas mērķa) nelegālās narkotiskās vielas; pārnēsāt narkotikas pārdošanai vai citam mērķim; audzēt nelegālo narkotisko vielu saturošus augus, lai to pavairotu vai izgatavotu narkotikas; reklamēt nelegālo narkotisko vielu lietošanu vai nodrošināt telpu to lietošanai. Kriminālsodi var būt no 6 mēnešiem līdz 15 gadiem ieslodzījumā, var piespriest arī piespiedu ārstēšanu no atkarības ieslodzījumā. No pagājušā gada Veselības aprūpes iestādēm ir pienākums ziņot par narkotiku lietotājiem- apmeklētājiem likumsargājošajām iestādēm.

Vairāk informācijas: www.harm-reduction.org

ATBALSTS nepieciešams, lai novērstu apdraudējumus kaitējuma mazināšanas programmu darbībai HIV infekcijas izplatības ierobežošanai Baltkrievijā, kā arī Austrumeiropas reģionālo apdraudējumu

- Aizstāvniecības darbs: Kaitējuma mazināšanas programmu finansēšana no valsts budžeta, nedrīkst pieļaut sniegto pakalpojumu apjoma samazināšanos. Iemesls: no 2017.g. samazinās un tiks pārtraukts Globālā Fonda (*The Global Fund to fight AIDS, Tuberculosis and Malaria*) finansējums.
- Aizstāvniecības darbs: jānodrošina aizvietošanas terapijas ar metadonu 19 kabinetu darbības finansējums un šo atkarības ārstniecības pakalpojumu iekļaušana valsts bezmaksas medicīnisko pakalpojumu sarakstā. Iemesls: Globālā Fonda finansējums tiks pārtraukts.
- Zināšanu un pieredzes nodošana: Valstī nav mehānisma un pieredzes:
 - o HIV servisa NVO finansēšanai no valsts budžeta;
 - o Valsts iepirkumiem HIV profilakses materiāliem.
- Atbalsts un palīdzība: normatīvo dokumentu izstrādāšana, lai NVO varētu īstenot Kaitējuma mazināšanas programmas, sniedzot HIV profilakses pakalpojumus HIV apdraudētajām grupām.
- Praktiska pieredzes apmaiņa un labās prakses nodošana: Valsts institūciju sadarbība ar NVO, praktiskā pieredze un mehānismi, t.sk. NVO iesaiste lēmumu pieņemšanā, pakalpojumu nodrošināšana.

(aktuālās palīdzības vajadzības formulētas sadarbībā ar NVO „Positivnoje dviženije”)

Atbalsts psiho-sociālā darba attīstībai HIV/AIDS aprūpes jomā:

SOCIALĀ DARBA SFĒRA:

- Sociālā darba apmācību metodikas attīstība, ietverot prakses iemaņu apguvi;
- Centrs palīdzībai krīzes situācijā izveide;
- Psihologu un sociālo darbinieku kvalifikācija – tālākizglītības kredītpunktu sistēmas ieviešana valstī;
- Finansējuma mehānismi valsts iestāžu darbinieku apmācībai, pieredze un metodika;
- Sociālā darba/darbinieka prestiža celšana sabiedrībā un valstiskā līmenī.

IZGLĪTOŠANAS DARBS:

Apzinātas vajadzības un izteikta interese par apmācību programmām: * Izdegšanas profilakse; * Sociālā darba supervīzija (valstī vispār nepastāv); * Līdzīgs-līdzīgam konsultēšana (konsultēšanas skolas izveide); * Sievietes veselība: gatavošanās dzemdībām, pēc-dzemdību depresija; * Sadarbība ar valsts institūcijām.

(NVO „Geštaltterapeitu asociācija”, „Social Assistance” izteiktās vajadzības)

Atbalsts NVO DARBĪBAI – vajadzības un intereses saņemot Attīstības sadarbības palīdzību no Latvijas:

- Pilsoniskās sabiedrības ietekmes palielināšana valstiskā mērogā, šodien NVO neko nespēj ietekmēt;
- Apgūt Latvijas NVO pieredzi, rādīt labo praksi, ka lietas ir iespējamas un tas ir efektīvi;
- Saprast sistēmisko pieeju dažādu darbību veidošanā, kā procesos iesaistās arī NVO;
- Iniciatīvas veicināšana, iesaiste lēmumu pieņemšanā. Decentralizācija - reģionālo pašvaldību ietekmes attīstība („pat budžetu daļa no augšas”);
- NVO darbības izpratnes un pozitīvā tēla uztveres veicināšana sabiedrībā
- NVO kapacitātes stiprināšana, t.sk. aizstāvniecības prasmes, NVO darbības vadība, vieta ekonomikā un sociālajā sfērā. Konsultantu atbalsts konkrētai organizācijai.
- Palīdzēt attīstīt pilsoniskās sabiedrības sadarbību: vietējo kopienu iniciatīvu programma.

- NVO darba atbalstītāju kustības attīstība, sociālo sadarbības tīklu veidošana.
- Iedzīvotāju izpratne par atbildīgumu, izglītošana par pilsonisko iesaisti, t.sk. sīko lēmumu pieņemšanā.
(NVO „Baltkrievijas Helsinku komiteja”, „ACT” izteiktās vajadzības)

Materiāls sagatavots ar Eiropas Savienības un LR Ārlietu ministrijas finansiālu atbalstu Eiropas gada attīstībai 2015 Nacionālās darba programmas ietvaros. Nacionālās darba programmas aktivitāšu ieviesēji ir LR Ārlietu ministrija un biedrība "DIA+LOGS". Par materiāla saturu pilnībā atbild DIA+LOGS un tas nekādā veidā neatspoguļo Eiropas Savienības oficiālo viedokli. Vairāk informācijas www.diacentrs.lv